

FINANȚELE PUBLICE ALE UNIUNII EUROPENE – EVOLUȚIE ȘI CONȚINUT

Tatiana COVALSCHI

Universitatea de Stat din Moldova

Finanțele publice ale Uniunii Europene au jucat un rol central, care însă rareori a fost conștientizat ca atare, în sprijinirea consolidării pieței, în construcția legislativă și instituțională și în implementarea politicilor interne ale Uniunii. Pentru a susține implementarea politicilor europene este nevoie de resurse financiare proprii ale Uniunii Europene, reflectate într-un buget european.

Cuvinte-cheie: finanțe publice, sistem financiar public, buget general al UE, venituri publice, cheltuieli publice, fonduri europene.

PUBLIC FINANCES IN THE EUROPEAN UNION – EVOLUTION AND CONTENT

Public finances of the European Union have played a central role that was seldom acknowledged as such, in helping to consolidate the market, the legislative and institutional construction and to implement the internal policies of the Union. To support the implementation of European policies financial resources are required, hence, they should be reflected in a general budget of the European Union.

Keywords: public finance, public financial system, general budget of the EU, public revenue, public expenditure, European funds.

Finanțele publice ale UE au evoluat odată cu dezvoltarea generală a UE ca un spațiu economic și politic. De la crearea lui la începutul anilor '50, sistemul financiar public comunitar a suferit numeroase modificări, mai ales în primii ani de existență. Tendința manifestată la acel moment era de unificare a instrumentelor bugetare, de îndreptare către o autonomie financiară a comunităților și către un echilibru instituțional din punct de vedere bugetar. Inițial, comunitățile (CEE, CECO, CEEA) aveau propriile bugete (*a se vedea* Tabelul).

Bugetul CECO a fost instituit odată cu constituirea Comunității prin intrarea în vigoare a Tratatului de la Paris la 23 iulie 1952. Existau două bugete ale Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului – unul administrativ și un alt buget operațional [1, p.16]. Bugetele Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului au fost finanțate din taxe pe producția de cărbune și oțel și din contractarea de credite. Cotizațiile au fost destinate să acopere cheltuielile administrative, pentru ajutorul nerambursabil pentru reconversia profesională, precum și pentru cercetare tehnică și economică (care trebuia să fie încurajată). Înalta Autoritate putând preleva un impozit de 1%, maximum din cifra de afaceri a întreprinderilor din sectorul cărbunelui și oțelului, ceea ce-i permite să intervină cu mijloace solide în viața economică și socială. Fondurile primite din contractarea de împrumuturi puteau fi folosite numai pentru a acorda împrumuturi [1, p.17].

Tabel

Evoluția bugetului UE

Anii	1952, 24 iulie	1958, 1 ianuarie	1967, 1 iulie	1971, 1 ianuarie	2002, 23 iulie
Eveniment	Intrarea în vigoare a Tratatului de la Paris	Intrarea în vigoare a Tratatelor de la Roma	Intrarea în vigoare a Tratatului de fuziune	Intrarea în vigoare a Tratatului de la Luxemburg	Expirarea tratatului de la Paris
Bugete	Bugetul operațional al CECO				Bugetul general al UE
	Bugetul administrativ al CECO		Bugetul general al CEE	Bugetul general al CEE	
		Bugetul CEE			
		Bugetul administrativ al CEEA			
	Bugetul pentru cercetare și investiții al CEEA				

Sursa: Elaborat de autor în baza [1, p.16-22]

Ulterior, pe 25 martie 1957, prin Tratatul de la Roma a fost instituită Comunitatea Economică Europeană (CEE). În aceeași zi a mai fost semnat un tratat care instituia Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEA, Euratom). Atât Tratatul de la Roma, cât și Tratatul CEEA au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1958 și au presupus existența unor bugete separate pentru aceste comunități. Comunitatea Europeană a Energiei Atomice avea două bugete: un buget administrativ și un buget pentru cercetare și investiții. Comunitatea Economică Europeană a avut un singur buget separat de cele două bugete ale Comunității Europene a Energiei Atomice și cele două bugete ale Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului [1, p.16]. La începutul procesului de integrare, fiecare dintre cele trei Comunități Europene dispunea de bugete specifice. Bugetul Comunității Economice Europene se finanța prin contribuțiile statelor membre; astfel, Republica Franceză, Republica Federală Germania și Republica Italiană contribuiau cu 28%, Olanda și Belgia cu 7,9%, iar Luxemburg cu 0,2% [1, p.18].

Tratatul de fuziune a executivelor celor trei Comunități a fost semnat la 8 aprilie 1965 și a intrat în vigoare la 1 iulie 1967. Tratatul a decis, printre altele, fuziunea bugetului administrativ al Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului și a bugetului administrativ al EURATOM în bugetul Comunității Economice Europene [1, p.16]. Acest buget unic al Comunității Economice Europene era alimentat din contribuțiile naționale și din prelevările Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului care contribuia la cheltuielile de funcționare. Ulterior, sistemul finanțelor publice al CE a suferit modificări periodice în scopul îmbunătățirii procedurilor de elaborare, executare și control al bugetului, cele mai importante amendamente fiind aduse prin Tratatul bugetar de la Luxemburg din 22 aprilie 1970, Tratatul de la Bruxelles din 1975 și prin Tratatul de la Lisabona din 2007.

Tratatul de la Luxemburg din 22 aprilie 1970, cunoscut sub denumirea Primul Tratat bugetar din 1970 (denumirea completă: Tratatul de modificare a unor dispoziții bugetare ale Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și ale Tratatului de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice ale Comunităților Europene) a adus modificări considerabile procedurilor bugetare la nivelul UE. Prevederile Tratatului au intrat în vigoare la 1 ianuarie 1971. Tratatul bugetar din 1970 a integrat bugetul de cercetare și investiții al EURATOM în bugetul general. Tot prin Tratatul de la Luxemburg din 1970 a fost introdus sistemul cunoscut astăzi sub denumirea de „resurse proprii”. Reglementările ulterioare referitoare la resursele proprii (din 1988 și 1994) au fost înlocuite cu Regulamentul Consiliului EURATOM nr.2000/597/CE din 29 septembrie 2000, privind sistemul de resurse proprii ale Comunităților.

Prin tratat s-a efectuat distincția clară între „cheltuielile obligatorii” și „cheltuielile neobligatorii” ale Comunității. Înainte de 1970, cu competențe bugetare a fost investit numai Consiliul, iar Parlamentul a avut doar un rol consultativ. Tratatul din 1970, a acordat Parlamentului ultimul cuvânt privind ceea ce este cunoscut drept „cheltuieli neobligatorii”.

O revizuire importantă a normelor bugetare are loc prin Tratatul de la Bruxelles din 1975, cunoscut ca Al Doilea Tratat bugetar din 1975 (denumirea completă: Tratatul de modificare a anumitor dispoziții financiare ale Tratatelor de instituire a Comunităților Europene și ale Tratatului de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice ale Comunităților Europene). Prin Tratatul respectiv puterea de decizie bugetară este partajată între Consiliu și Parlament – două brațe ale autorității bugetare. Parlamentul, care deja avea ultimul cuvânt în ceea ce privește cheltuielile neobligatorii, este investit cu dreptul de a respinge bugetul în întregime. De asemenea, tot atunci a fost instituită și Curtea de Conturi Europeană, ca organ principal în domeniul controlului financiar public asupra bugetului general al UE. Tratatul a intrat în vigoare la 1 iunie 1977 [1, p.21].

Tratatul de la Lisabona din 2007 a adus ultimele modificări în mecanismul finanțelor publice ale UE, și anume: a instituționalizat Cadrul financiar multianual. Deși cadrele financiare multianuale nu înlocuiesc procedura bugetară anuală, Tratatul de la Lisabona a fortificat poziția Parlamentului European ca una din cele două ramuri ale autorității bugetare. De fapt, din cauza eliminării distincției dintre cheltuielile obligatorii și neobligatorii, Parlamentul va decide în mod egal cu Consiliul în privința tuturor cheltuielilor Uniunii [1, p.132].

Actualmente acquis-ul comunitar în domeniul prevederilor financiare și bugetare cuprinde totalitatea regulilor care privesc organizarea, stabilirea și execuția bugetară a UE. În prezent, sistemul finanțelor publice ale UE include trei tipuri de norme juridice, și anume: dispozițiile din tratate, dispoziția din legislația

secundară și acordurile interinstituționale. Ultimele sunt specifice doar sectorului bugetar, fără a avea echivalent în alte domenii ale legislației comunitare [1, p.118].

Cea mai mare parte a dispozițiilor din tratate sunt prevăzute în Tratatul Uniunii Europene și în Tratatul de funcționare a Uniunii Europene*. Numeroasa legislație secundară (directive, decizii, regulamente, rapoarte speciale) adoptată pentru a reglementa realizarea bugetului Uniunii Europene a fost codificată în Capitolul 29 al acquis-ului comunitar intitulat „Dispoziții financiare și bugetare”. Dispozițiile bugetare reglementează elaborarea, aprobarea, execuția și controlul bugetului Uniunii Europene. Dispozițiile financiare se referă la principiile, metodele și reglementările utilizate pentru constituirea, colectarea, repartizarea și utilizarea resurselor financiare proprii ale Uniunii Europene. Regulamentele și deciziile din acest domeniu sunt direct aplicabile de țările candidate din momentul aderării, astfel încât nu este necesară adoptarea de legislație internă specială în perioada de pre-aderare. Cu toate acestea, este importantă pregătirea aplicării eficiente a acestor reglementări încă înainte ca ele să intre în vigoare. Chiar dacă acquis-ul nu impune un model de organizare și funcționare a finanțelor publice ale statelor membre sau candidate, trebuie luate toate măsurile considerate necesare pentru a garanta managementul lor financiar corespunzător. Documentul fundamental pentru gestiunea financiară și funcționarea bugetară a instituțiilor comunitare și a organismelor implicate în execuția bugetului comunitar este Regulamentul Consiliului nr.1605/2002 din 25 iunie 2002 cu privire la Regulamentul Financiar aplicabil bugetului general al CE [4, p.6].

Acordurile instituționale au fost adoptate ca urmare a crizei financiare din anii 1980 pentru a depăși și a preveni riscurile de conflict și blocaj în cadrul procedurilor bugetare. Instituțiile implicate în procesul bugetar au fost de multe ori determinate să încheie acorduri cu privire la modul de exercitare a competențelor care le sunt acordate prin tratate. Astfel, începând cu mijlocul anilor 1970, au fost încheiate o serie de acorduri sau declarații comune. Acestea au fost încorporate, cu anumite actualizări sau completări, în Acordul interinstituțional încheiat în 1999, care, în unele privințe, constituie o „Cartă” a acordurilor încheiate de către instituții asupra bugetului.

Acordul interinstituțional din 1999 a fost înlocuit cu unul nou semnat la 17 mai 2006. Scopul acestui Acord este de a impune disciplina bugetară, pentru a îmbunătăți funcționarea procedurii bugetare anuale și cooperarea între instituții privind chestiunile bugetare și pentru a asigura un management financiar sigur [1, p.129].

Bugetul UE este, în primul rând, un buget de investiții. El reunește resursele statelor membre și creează economii de scară. Finanțează acțiunile pe care statele membre le pot susține mai eficient lucrând împreună, de exemplu în domeniile energetic, transportului, tehnologiilor informaționale și comunicațiilor, privind schimbările climatice și cercetarea.

În ceea ce privește *veniturile bugetului UE*, Tratatul de la Roma din 25 martie 1957 a prevăzut o perioadă de tranziție pentru contribuțiile naționale, înainte de a se face trecerea la un sistem de resurse proprii. Principiul resurselor proprii a fost stabilit prin articolul 201 al acestui tratat: „Bugetul este finanțat integral din resurse proprii, fără a aduce atingere altor venituri”. După o serie de încercări nereușite, pe 21 aprilie 1970 Consiliul a adoptat decizia care a marcat sfârșitul contribuțiilor statelor membre și începutul unui sistem independent de finanțare. Astfel, actualmente veniturile din bugetul general al Uniunii Europene pot fi împărțite în două categorii principale: resursele proprii și alte venituri. Resursele diferite de resursele proprii includ: impozite și alte deduceri fiscale din remunerațiile personalului Uniunii Europene; dobânzi bancare; contribuții ale statelor terțe la anumite programe ale Uniunii Europene (cum ar fi cercetarea); rambursarea asistenței financiare acordate de Uniunea Europeană care nu a fost utilizată; penalități de întârziere și amenzi și excedentul financiar din exercițiul precedent. Comparativ cu veniturile proprii, aceste venituri au o pondere mai puțin importantă, de circa 7,2% (Fig.1).

* Tratatul de la Roma se referă la tratatul prin care a fost instituită Comunitatea Economică Europeană (EEC) și a fost semnat în 1957. Inițial, denumirea completă a tratatului era Tratat de instituire a Comunității Economice Europene. Totuși, Tratatul de la Maastricht l-a amendat eliminând, printre altele, cuvântul „Economic” atât din denumirea comunității, cât și a tratatului. Din acest motiv, tratatul este denumit de cele mai multe ori Tratat de instituire a Comunității Europene sau Tratatul CE. Ulterior, prin Tratatul de la Lisabona, Tratatul CE a fost redenumit în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

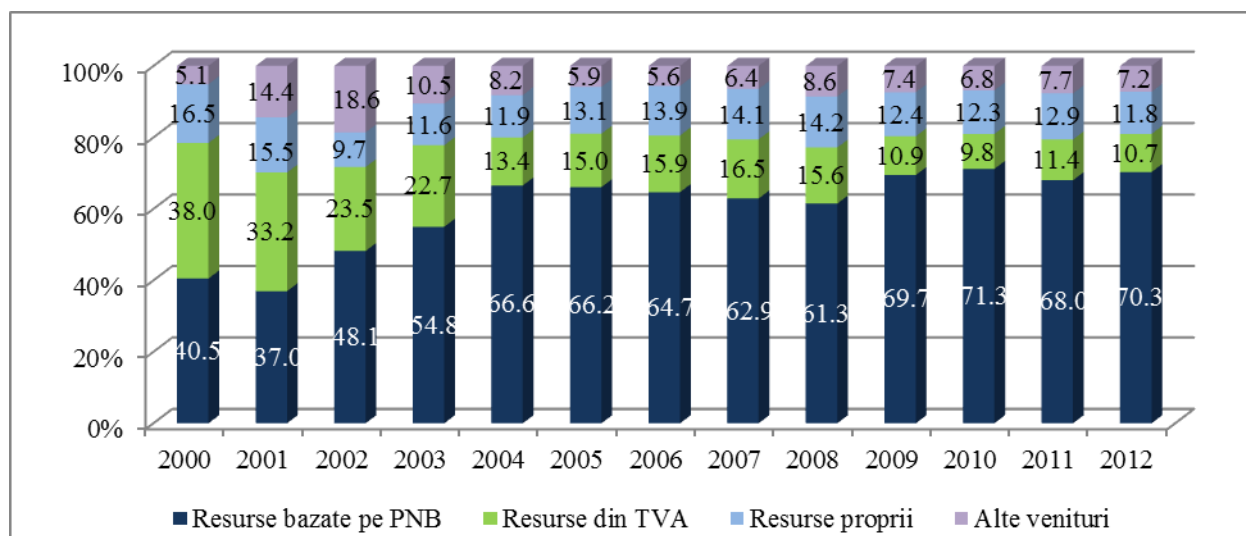

Fig.1. Evoluția veniturilor bugetului UE în perioada 2000-2012.

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Comisiei Europene.

Potrivit art.2 al Deciziei Consiliului nr.597 din 29 septembrie 2000, la ora actuală resursele proprii ale bugetului UE sunt constituite din 3 grupe principale ajustate prin mecanismele de corecție [4, p.12-14]:

1. Resursele proprii tradiționale rezultă din existența zonei vamale unice și nu sunt atribuite statelor membre, dar direct UE. Acestea au fost instituite în 1970 și au fost colectate începând din acel moment. Ele includ taxele vamale și taxele agricole. Taxele vamale provin din aplicarea tarifului vamal comun la valoarea mărfurilor importate din țările terțe (comerțul între țările UE fiind scutit de taxe vamale). Taxele agricole sunt taxe asupra importurilor de produse, introduse ca urmare a politicii agricole comune în 1962 și cele asupra zahărului și izoglucozei, prevăzute de organizarea comună a pieței zahărului. Actualmente nu se mai face nicio distincție între taxele agricole și taxele vamale. Taxele agricole sunt pur și simplu taxe aplicate asupra importurilor de produse agricole din țările terțe. Statele membre rețin 25% din resursele proprii tradiționale colectate drept costuri de colectare.

2. Resursele proprii din TVA au fost instituite, deoarece resursele proprii tradiționale nu mai erau suficiente pentru finanțarea bugetului comunitar. Din cauza unor întâzieri suplimentare legate de necesitatea armonizării bazei TVA, această resursă complexă a fost aplicată pentru prima dată doar începând cu 1980. În baza deciziei din 2000 privind resursele proprii, în prezent în vigoare, cota maximă a acestor resurse este de 0,5% din baza TVA armonizată și plafonată.

3. Resursele bazate pe PNB reprezintă principala sursă de venit în bugetul UE, în anul 2012 acestea având o pondere de peste 70%. Principiul care stă la baza calculării contribuției fiecărui stat membru este cel al solidarității și al capacității de plată. Mărimea acestor resurse este determinată în așa fel încât să asigure echilibrarea bugetului prin acoperirea cheltuielilor. Totuși, se pot face ajustări dacă se constată o împovărare excesivă a anumitor țări [5].

Mecanismele de corecție a veniturilor acordă unor state o reducere a contribuției lor la bugetul UE. Germania, Țările de Jos, Austria, Suedia și Regatul Unit beneficiază de astfel de ajustări la calcularea contribuțiilor, în vederea reducerii contribuțiilor nete la buget, considerate excesive. „Rabatul pentru Regatul Unit”, convenit în 1984, constă într-o reducere a contribuției Regatului Unit egală cu două treimi din diferența dintre contribuția sa (excluzând resursele proprii tradiționale) și ceea ce primește înapoi de la buget. Această corecție este finanțată de toate celelalte state membre, cu excepția Germaniei, Țărilor de Jos, Austriei și Suediei, care beneficiază de o reducere a contribuțiilor lor la finanțarea rabatului pentru Regatul Unit. Germania, Țările de Jos, Austria și Suedia au beneficiat, de asemenea, de o rată redusă a TVA exigibilă pentru perioada 2007-2013, iar Țările de Jos și Suedia au beneficiat de o reducere a contribuției lor bazată pe VNB pentru aceeași perioadă.

Din anul 2000 până în anul 2006 bugetul general al UE era divizat în șapte *capitole de cheltuieli*, evoluția cărora este prezentată în Figura 2. Politica agricolă comună (PAC) a reprezentat cel mai mare articol bugetar

(aproximativ 48% din bugetul total al perioadei 2000-2006). Prin cheltuielile din acest capitol erau finanțate, pe de o parte, măsurile legate de piață, precum sprijinul intern, subvențiile la export și plățile directe către fermieri (primul pilon al PAC) în proporție de 100% și, pe de altă parte, măsurile legate de dezvoltarea rurală (al doilea pilon al PAC), în baza cofinanțării. De asemenea, erau finanțate subvențiile la export pentru produsele agricole comercializate în afara UE și măsurile de dezvoltare a zonelor rurale. Consiliul Agricol din 30 mai 2005 a ajuns la un acord cu privire la înființarea a două fonduri: unul pentru primul pilon, numit Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA), și celălalt pentru al doilea pilon, numit Fondul European de Dezvoltare Rurală (FEDR);

Al doilea capitol de cheltuieli, care este și cel de al doilea ca surse de finanțare alocate, se referă la diverse tipuri de operațiuni structurale, sprijinind, de exemplu, regiunile mai puțin dezvoltate din Europa, zonele afectate de declinul industrial, regiunile slab populate sau măsurile de combatere a șomajului.

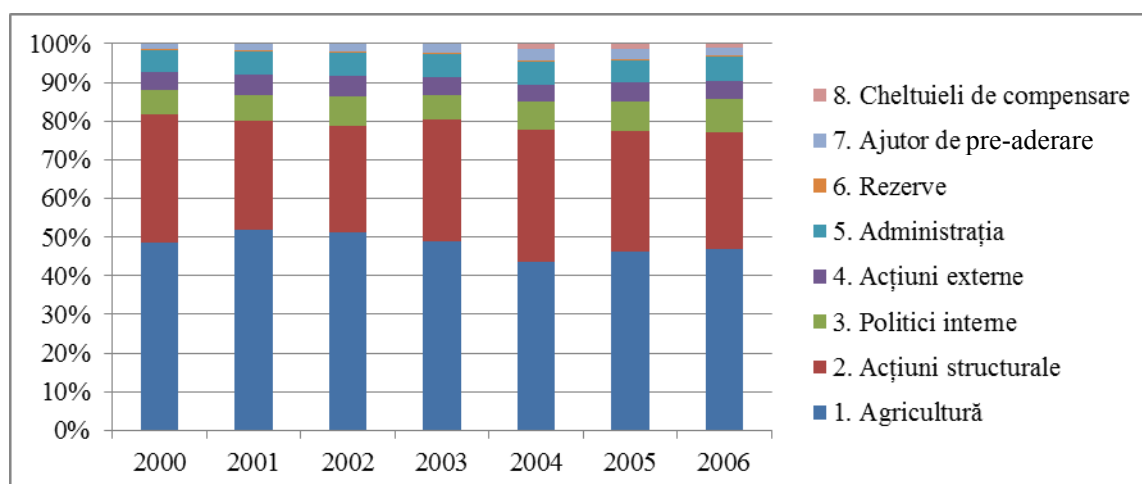

Fig.2. Evoluția cheltuielilor bugetului UE în perioada 2000-2006.

Sursa: Elaborat de autori în baza datelor Comisiei Europene.

Al treilea capitol se referă la politicile interne, precum investițiile în cercetare și dezvoltare tehnologică, educație, cultură, societatea informațională, chestiuni sociale, energie, mediu, protecția consumatorului, piața internă, industrie și rețelele transeuropene.

Al patrulea capitol de cheltuieli este destinat acțiunii externe, inclusiv cooperării cu țările din jurul Mării Mediterane, din Europa Centrală și de Est, precum și cu țările în curs de dezvoltare din America Latină, Asia, Africa și Orientul Mijlociu. De asemenea, banii sunt utilizați pentru ajutor umanitar și inițiative de sprijinire a dezvoltării democratice și a respectării drepturilor omului.

Creditele alocate administrării instituțiilor UE reprezintă al cincilea capitol. Printre acestea se numără salariile și contribuțiile la pensii pentru angajați, traduceri, construcția și întreținerea clădirilor, precum și cheltuielile pentru oficiile externe și interne ale UE;

Al șaselea capitol se referă la rezervele care pot fi utilizate numai în circumstanțe și pentru necesități speciale, cum ar fi asistența în cazul unor dezastre.

Ajutorul de pre-aderare reprezintă al șaptelea capitol de cheltuieli și constă, printre altele, din sprijin agricol și structural pentru statele candidate (cheltuielile pentru programele PHARE, ISPA, SAPARD).

Începând cu anul 2007, bugetul UE se împarte în circa 6 domenii de cheltuieli [2, p.2]:

1. *Cheltuieli pentru competitivitate și coeziune.* În perioada 2007-2013, țările UE au decis să dedice o parte considerabilă a eforturilor lor comune și a bugetului UE pentru o mai mare creștere economică și pentru crearea locurilor de muncă. Dezvoltarea durabilă a devenit una dintre principalele priorități ale Uniunii. Economia UE trebuie să fie mai competitivă, iar regiunile mai puțin prospere trebuie să recupereze decalajul față de celelalte. Această grupă include, la rândul ei, două subgrupe importante [3, p.7-8]:

1.1. *Competitivitate pentru creștere și locuri de muncă.* Un obiectiv-cheie al UE este să asigure creșterea economică și locuri de muncă. În acest scop, UE finanțează cercetarea, inovarea și dezvoltarea tehnologică, depune eforturi pentru a îmbunătăți condițiile de ocupare a forței de muncă și încurajează acțiunile în favoarea

competitivității IMM. De asemenea, investește în educație și învățarea pe tot parcursul vieții și îmbunătățește rețelele digitale, de transport și de energie pentru a-i conecta mai bine pe cetățeni.

1.2. *Coeziune economică, socială și teritorială.* Pentru a genera creștere, UE trebuie să-și consolideze coeziunea economică, socială și teritorială și să ajute regiunile rămase în urmă să se dezvolte și să crească. Fondurile UE finanțează proiectele de infrastructură, programele de formare și cooperarea transfrontalieră. Politica de coeziune a UE reduce disparitățile existente la nivel de dezvoltare între regiunile și statele membre ale UE. Pe termen lung, întreaga Uniune beneficiază de pe urma acestei politici. În multe regiuni mai puțin dezvoltate ale Europei, prin realizarea proiectelor de infrastructură se îmbunătățește calitatea apei potabile, se construiesc depozite de deșeuri în conformitate cu standardele UE și se creează rețele eficiente de transport.

2. *Creștere durabilă: resurse naturale.* UE este lider mondial în promovarea politicilor care sprijină buna gestionare a mediului natural. Politica agricolă a Uniunii încurajează o producție alimentară sigură și de înaltă calitate și promovează produsele agricole europene, precum și inovarea în domeniul agriculturii și al procesării alimentelor. Fondul european de garantare agricolă finanțează plățile directe către fermieri și măsurile menite să contracareze perturbările pieței, cum ar fi depozitarea publică și privată și restituirile la export.

3. *Securitate și cetățenie.* În cooperare cu statele sale membre, UE luptă împotriva terorismului, criminalității și imigrării ilegale. Se depun eforturi pentru o mai bună gestionare a fluxurilor de migrație și pentru dezvoltarea unui sistem comun de azil.

4. *Europa globală.* Impactul fondurilor UE nu se oprește la frontierele sale. Uniunea contribuie la garantarea stabilității, securității și prosperității în țări din vecinătatea sa și din lumea întreagă, organizează misiuni de menținere a păcii și de gestionare a crizelor și luptă împotriva sărăciei în zonele cele mai sărace de pe glob. Oferă asistență, sprijin și protecție victimelor dezastrelor naturale sau provocate de oameni.

5. *Cheltuieli administrative.* Acestea acoperă costurile aferente personalului și clădirilor tuturor instituțiilor UE, inclusiv Parlamentul European, Consiliul, Comisia Europeană, Curtea de Justiție a Uniunii Europene și Curtea de Conturi.

Cea mai mare parte a resurselor bugetare este orientată către stimularea creșterii economice, crearea de locuri de muncă și reducerea decalajelor economice dintre diferitele regiuni ale UE. Agricultură, dezvoltarea rurală, sectorul pescuitului și protecția mediului beneficiază, de asemenea, de cote importante. Printre celelalte domenii de cheltuieli se numără și combaterea terorismului, a crimei organizate și a imigrației ilegale (Fig.3).

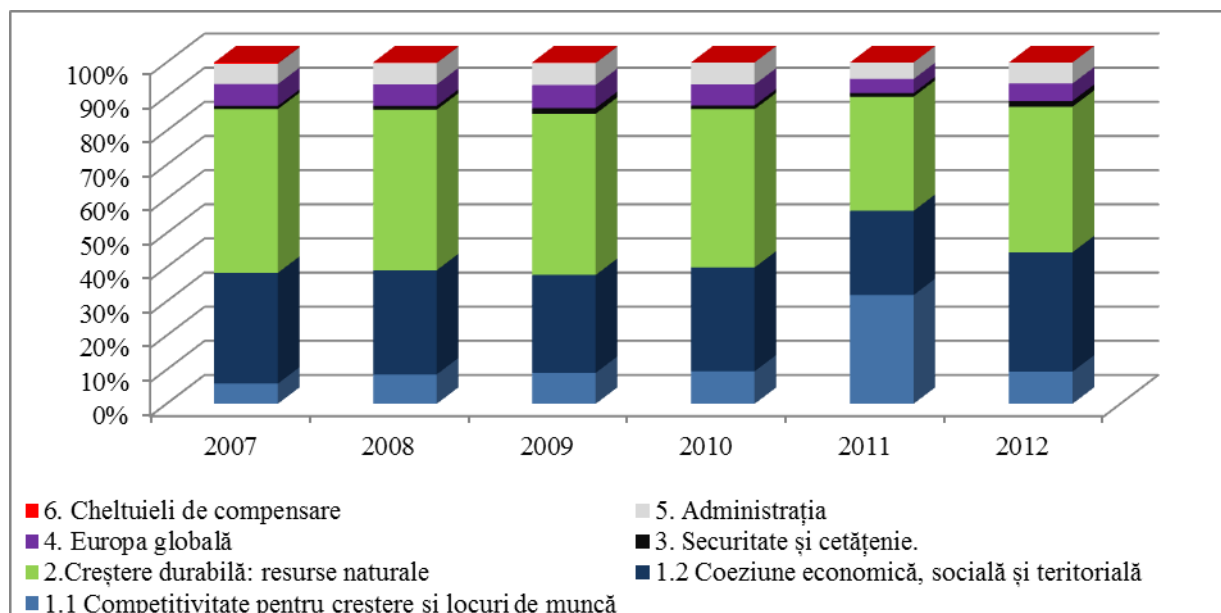

Fig.3. Evoluția cheltuielilor bugetului UE în perioada 2007-2012.

Sursa: Elaborat de autori în baza datelor Comisiei Europene.

În prezent, relațiile economice dintre Republica Moldova și țările UE sunt destul de strânse, atât în ceea ce privește comerțul exterior, asistența financiară din partea UE, cât și investițiile străine directe. Integrarea

Republicii Moldova reprezintă un proces îndelungat și complicat de ajustare a tuturor domeniilor interne, inclusiv a domeniului finanțelor publice, la principiile, valorile și standardele UE.

Finanțele publice ale UE au un caracter complex și sunt în continuă dezvoltare, odată cu dezvoltarea generală a UE ca un spațiu economic și politic. De la crearea lui la începutul anilor '50, sistemul financiar comunitar a suferit numeroase modificări, mai ales în primii ani de existență. Tendința manifestată la acel moment era de unificare a instrumentelor bugetare, de îndreptare către o autonomie financiară a comunităților și către un echilibru instituțional din punct de vedere bugetar.

Fiecare dintre statele membre ale UE, precum și țările candidate, sunt responsabile pentru dezvoltarea propriului sistem de management. În acest context, în gestiunea finanțelor publice într-o țară care aspiră la aderare este important să se ia în considerare necesitatea unei corelații clare a priorităților politice și economice strategice cu bugetul, asigurând utilizarea eficientă a fondurilor europene, crearea de relații de încredere cu alte state membre, instituțiile europene și, în special, cu Comisia Europeană. Tocmai din cauza acestei abordări strategice și multianuale a bugetului european este importantă îmbunătățirea procesului de planificare a bugetului prin introducerea cadrului bugetar strategic și multianual. De asemenea, este necesară revizuirea cadrului legal național prin introducerea unor reguli bugetare clare privind asigurarea sustenabilității financiare, precum și optimizarea gestiunii finanțelor publice naționale bazate pe economie, eficacitate și eficiență.

Bibliografie:

1. Comisia Europeană. *European Union. Public Finance*. Ediția a patra, 2008. 427 p.
2. Comisia Europeană. *Bugetul Uniunii Europene pe scurt*. Luxemburg, 2010. 16 p.
3. Comisia Europeană. *Să înțelegem politicile Uniunii Europene. Buget*. Bruxelles, 2014. 16 p.
4. PASCAL, I. ș.a. *Dispoziții financiare și bugetare*. București, 2004. 88 p.
5. http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/revenue-income/index_ro.htm

Notă: Articol elaborat în cadrul Proiectului Marie Curie Action, EU-PREACC – Possibilities and limits, challenges and obstacles of transferring CEE EU pre-accession best practices and experience to Moldova's and Georgia's pre-accession process (2013-2017).

Prezentat la 31.10.2014